

L'emprim chalender da litteratura rumantscha

DA FLURIN ANDRY / ANR

■ **La pli nova publicaziun rumantscha, in chalender litterar: 53 auturas ed auturs da tut ils idioms rumantschs, dal 1850 fin al di d'oz, accumpognan ils lecturs tras l'onn 2009 cun prosa e poesia.**

La chasa editura Arche publitgescha gia dapi divers onns in chalender da litteratura tuda-scha. «Quai è stà il punct da partenza per quest project», di Clà Riatsch, professor da litteratura rumantscha a Turitg, «igl è naschida l'idea da guardar sch'i na's laschess betg far insatge sumegliant er per la litteratura rumantscha.» Ch'i s'haja furmada ina grupp da glicud che aveva demussà da l'entschatta davent plaschair ed entusiassem per prender per mauns quest project. Las commembras e commembers da quella grupp èn Valeria Badilatti, Renata Coray, Silvana Derungs, Mirta Nicolay e Rico Valär. Ensemen cun Clà Riatsch e cun Annetta Ganzoni, collavuratura da l'Archiv svizzer da litteratura s'han els mess a la lavur.

«Da schliar divers problems»

La grupp ha elavurà in concept: «Tar in chalender è la grafica il problem numer in, igl è stà da decider co ch'ins veglia preschentar ils texts ch'ins tsherna, nua plazzar la fotografia u illustraziun dal singul autur ed auter pli.» Il graficher Bernard Schlup da Berna als ha cusseglià. Alura han cumenzà las tractativas e discussiuns animadas per tsherner las auturas ed ils auturs: «Qua era da schliar tut ils geners da problems: Quants da la Surselva,

quants da l'Engiadina e quants da las Vals pli pitschnas, quantas dunnas e quants umens, da quala confessiun etc.», di Clà Riatsch. Ch'il chalender na possia betg esser represchentativ, cuntinuescha'l: «I stevan a disposiziun

mo 53 paginas per ils passa 200 auturs dal 1850 fin al di d'oz.» Ils commembers da la redacziun han perquai decis da sorprendere mintgin d'els la responsabladad per ina tsherta quantad da paginas.

Auturs cun dun da disegnar

Las proximas «debattas» hai dà cun il graficher Schlup: «El è stà fitg sever ed ha acceptà be fotografias fatgas da maniera professionala», di Clà Riatsch. La grupp nun ha mo gè da procurar las fotografias da las singulas auturas e da lur collegas, els han surtut era stuì dumandar il dretg da las pudair duvrar. Ina part da las fotografias ha fatg l'enconuschenta fotografa Yvonne Böbler, autras fotografias ha la grupp survegnì or dad archivs da famiglia. «Ed alura avain nus era auturas ed auturs generus che han pisserà sez per l'illustraziun, p. ex. Leta Semadeni cun in maletg d'in utschè, Ursicin G. G. Derungs che s'ha laschà inspirar da Michelangelo u Görrì Klainguti che ha disegnà ina lieu cun sia fatscha.» L'illustraziun la pli veglia è in maletg d'in bal mascrà en Engiadin'Ota che Simeon Caratsch aveva stgaffi l'onn 1865: Quai ch'el descriva en ses text ha'l gist illustrà cun ses disegnar.

Sch'ins sfeglia il chalender vesan ins sco che Clà Riatsch menziunescha «che la publicaziun ha ina lingua unitara, las illustraziuns ed il text han stuì s'adattar al rom e betg viceversa». Cun quest resultat èn tut ils commembers da la grupp da redacziun satisfatgs: «Tar in chalender è la parita grafica essenziala, e quai è gartegià grazia a noss graficher Bernard Schlup fitg bain.»

Il frontispizi dal chalender da litteratura rumantsch gist cumpari.

FOTO F. ANDRY

Il Chalender da litteratura rumantscha 2009 che custa 25 francs pon ins retrair a partir da l'emna che vegn tar la Lia Rumantscha, tel. 081 258 32 22, u per e-mail vendita@rumantsch.ch.